

1975. ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ

Η «πτώχευση» του πολιτικού βίου

Λίγες μέρες πριν τις ελληνικές εκλογές για την ανάδειξη νέας βουλής και η αντιπαράθεση των αντιπάλων δυνάμεων είναι στο μέγιστο δυνατό σημείο. Και έτσι πρέπει να είναι, μιάς και ο θεσμός της Δημοκρατίας στηρίζεται ακριβώς σε αυτό, στην πολυφωνία και στην διαφορετικότητα των απόψεων, οι οποίες εκφράζονται απεριόπιστα από όλες τις παρατάξεις. Και μπορεί σήμερα να μιλάει όλος ο κόσμος για την κατάσταση στην Ελλάδα και κυρίως για τα οικονομικά της. Η πτώχευση στην Ελλάδα και η «κρίση» αναφέρεται κυρίως για το κατά πόσο η χώρα τυρρανιέται από την δημοσιονομική της κατάσταση. Όμως η λέξη «πτώχευση» δεν περιορίζεται μόνο στο οικονομικό πεδίο. Δόξα το Θεό, η ελληνική γλώσσα είναι πολύ πλούσια και μπορεί να ερμηνεύσει τα πάντα με τον πιο απλό τρόπο. Οι Έλληνες λοιπόν δεν είναι πρώτη φορά που «πρωτεύουν», και δεν εννοώ οικονομικά, εννοώ άλλου τύπου «πτώχευση». Εννοώ Δημοκρατικά. Αλλά ας δούμε τα ιστορικά σύγχρονα γεγονότα που έχουν συμβεί στην πρόσφατη ιστορία, για να καταλάβουμε τι ακριβώς γινόταν αλλά και τι συμβαίνει ακόμα και σήμερα.

Όπως ακούμε για ενδεχόμενη έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη, χρησιμοποιώντας το μάλιστα από μερικές παρατάξεις και ως προεκλογικό σύνθημα. Αυτό και μόνο μας κάνει να αντιληφθούμε τα «σταγονίδια» που υπάρχουν, ώστε η Ελλάδα να συρθεί και να σέρνεται στις διεθνείς αγορές επαίτης και ρακοςυλλέκτρια, για να μπορέσει να επιβιώσει εξαρτώμενη από τους ξένους δανειστές. Είναι και αυτό μιά μορφή «πτώχευσης». Όμως πτώχευση μπορεί να προέλθει και στις δημοκρατικές δομές από άλλα τύπου «σταγονίδια». Ας πάμε όμως στο 1975 να δούμε τα γεγονότα για να καταλάβουμε καλύτερα.

1975. Επτά μήνες μετά τη μεταπολίτευση της 23ης Ιουλίου 1974, το δημοκρατικό καθεστώς είχε αρχίσει να παγιώνεται. Το Πολιτειακό είχε λυθεί υπέρ της Αβασίλευτης Δημοκρατίας και η Ελλάδα είχε αποκτήσει δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση υπό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Όμως, τα «σταγονίδια», όπως αποκαλούσε ο Αβέρωφ τα κατάλοιπα της χούντας μέσα στο στράτευμα, βυσοδομούσαν κατά του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Τον Φεβρουάριο του 1975, επτά μήνες μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας και λίγο πριν από τη δίκη των απριλιανών, εκδηλώθηκε στον στρατό συνωμοτική κίνηση.

Επτά μήνες μετά την κατάρρευση της χούντας, όλοι οι κομματικοί μηχανισμοί

Δημοσίευμα της εποχής.

κινητοποιήθηκαν. Κλείστηκαν παράνομα ραντεβού και τα στελέχη των κομμάτων έψαξαν για σίγουρα σπίτια-γιάφκες. Ήταν το περίφημο «πραξικόπημα της πιτζάμας» στις 24 Φεβρουαρίου 1975, η τελευταία δηλαδή οργανωμένη προσπάθεια των Ιωαννιδικών να ανακτήσουν την εξουσία, ή τουλάχιστον να επιβάλουν στους τότε κρατούντες κάποιο συμβιβασμό και να εξασφαλίσουν την αιμωροσία τους. Ο Αβέρωφ ως υπουργός Αμυνας εκμεταλλεύτηκε την κίνηση αυτή για να ενισχύσει τη δική του συντηρητική ομάδα και να διευρύνει τα στηρίγματά του στο στρατό.

Στις 17 Ιανουαρίου του 1975 η Βουλή ενέκρινε το περίφημο Δ' Ψήφισμα, με το οποίο διαδήλωνε ότι «η δημοκρατία δικαίω ουδέποτε κατελύθη», χαρακτήριζε ως πραξικόπημα την κατάλυση της δημοκρατίας στις 21 Απριλίου 1967 (όχι ως επανάσταση που δημιουργεί δίκαιο) κι έτσι άνοιγε τον δρόμο και για την ποινική δίωξη των πρωταίτιων της δικτατορίας. Αμέσως μετά την έκδοση του ψηφίσματος, προφυλακίστηκαν τα ηγετικά στελέχη της Χούντας, Γεώργιος Παπαδόπουλος, Στυλιανός Παπακός, Νικόλαος Μακαρέζος, Δημήτριος Ιωαννίδης, Μιχαήλ Ρουφογάλης, Ιωάννης Λαδάς, Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος και Θεόδωρος Θεοφιλογιαννάκος.

Τίσως αυτά να ήταν η αφορμή για μια ομάδα πιστών στον Ιωαννίδη αξιωματικών να κινηθούν κατά της νομίμως εκλεγμένης κυβέρνησης. Η συνωμοτική κίνηση έγινε γνωστή το απόγευμα της 24ης Φεβρουαρίου του 1975 με κυβερνητική ανακοίνωση, αφού οι φήμες είχαν φουντώσει από το μεσημέρι της ίδιας

Τα «σταγονίδια των χουντικών» από επίσημο κελιά.

ημέρας. Σε πρώτη φάση συνελήφθησαν 37 αξιωματικοί, οι οποίοι τέθηκαν σε διαθεσιμότητα, ενώ σε σύντομο χρονικό διάστημα αποστρατεύθηκαν άλλοι 200 ανώτατοι και ανώτεροι αξιωματικοί. Η συνωμοσία των Ιωαννιδικών αξιωματικών αποκάλυφθηκε από ένα δίκτυο νομιμοφρόνων αξιωματικών, που είχε αναπτύξει μέσα στο στράτευμα ο Αβέρωφ, αμέσως μετά την μεταπολίτευση. Η ευκολία με την οποία εξαρθρώθηκε το κίνημα και η ανάμιξη ενός περιορισμένου αριθμού αξιωματικών, δείχνει ότι ο έλεγχος της κυβέρνησης επί του κρατικού μηχανισμού και του στρατεύματος έτεινε να παγιωθεί.

Το ποινικό σκέλος της υπόθεσης ανέλαβε η Στρατιωτική Δικαιοσύνη. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης διαπιστώθηκε ότι στόχος των κινηματιών δεν ήταν η ανατροπή του Καραμανλή, αλλά η άσκηση πίεσης στην κυβέρνησή του να παύσει τη δίωξη εθνοκρόνων πολιτών, να μειώσει τη δραστηριότητα του ΚΚΕ, να επαναφέρει την Ελλάδα στο ΝΑΤΟ και να αποφυλακίσει τους προφυλακισθέντες πρωταίτιους του πραξικοπήματος της 21ης Απριλίου. Επρόκειτο δηλαδή για ένα είδος «βελούδινο» και όχι για ένα τυπικό πραξικόπημα.

Τα κυριότερα μέσα που θα χρησιμοποιούσαν οι κινηματίες ήταν η κατάληψη του Κέντρου Εκπαιδείσεως Τεθωρακισμένων, η απομόνωση αεροπορικού στρατηγείου της Λάρισας, η κατάληψη του στρατηγείου της Στρατιάς στη Λάρισα και ο παραμερισμός των διοικητών ορισμένων νευραλγικών στρατιωτικών μονάδων. Ως χρόνο δράσεως οι κατηγορούμενοι είχαν προσδιορίσει το διάστημα μεταξύ 23 Φεβρουαρίου και 8 Μαρτίου του 1975.

Τελικά, σε δίκη ενώπιον του Στρατοδικείου Αθηνών, με τη βασική κατηγορία της ένωσης προς στάση, παραπέμφθηκαν οι 21 από τους 37 συλληφθέντες. Η δίκη ξεκίνησε στις 21 Ιουλίου και ολοκληρώθηκε με την έκδοση της απόφασης στις 10 Αυγούστου του 1975. 14 καταδικάστηκαν σε ποινές φυλάκισης από 4 έως 12 χρόνια, ενώ οι 7 αθωώθηκαν. Οι ποινές θεωρήθηκαν επεικείες από τον Τύπο, δεδομένου ότι για το αδίκημα της ένωσης προς στάση προβλεπόταν τότε ακόμη και η ποινή του θανάτου.

Λίγους μήνες αργότερα έγινε και η κατ'έφεση δίκη ενώπιον του Αναθεωρητικού

Δικαστηρίου Αθηνών. Η αυλαία της οπερετικού «πραξικοπήματος της πιτζάμας» έπεσε στις 27 Απριλίου του 1977, όταν πέντε από τους επίδοξους πραξικοπηματίες, αποβλήθηκαν από το σώμα των αξιωματικών και μετέπεσαν στην τάξη του απλού στρατιώτη. Οι υπόλοιποι είχαν αποστρατευτεί από καιρό.

Το «πραξικόπημα της πιτζάμας» ήταν η τελευταία συνωμοσία που έγινε γνωστή δημοσίως και επισήμως από την ίδια την κυβέρνηση. Άλλες που προηγήθηκαν ή ακολούθησαν γνωστοποιήθηκαν πολύ αργότερα με τη μορφή καταγραφής αναμνήσεων ή παρέμειναν στη σφαίρα των φημών.

Στο Αρχείο Καραμανλή αναφέρεται προσπάθεια του τέως βασιλιά Κωνσταντίνου για συγκρότηση ομάδας πραξικοπηματιών στους κόλπους του στρατεύματος. Αυτό έγινε το φθινόπωρο του 1975. Αποκαλύφθηκε και ο Καραμανλής διεμήνυσε στον έκπτωτο, που βρισκόταν στο Λονδίνο, να πάψει να συνωμοτεί. Τον Οκτώβριο του 1976 η βρετανική κυβέρνηση διεμήνυσε στην ελληνική για ανάλογες ζυμώσεις βασιλικών στο στράτευμα. Αυτή η συνεργασία μοναρχικών και δικτατορικών ομάδων έδωσε τον όρο βασιλοχουντικός, που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον για αρκετά χρόνια.

Επίδοξοι πραξικοπηματίες φάνηκαν να κινούνται πάλι περί τα τέλη του 1978. Τα σχέδιά τους απέτυχαν, αφού δεν κατάφεραν να βρουν στήριγμα στο στράτευμα ούτε έρεισμα στον συμμαχικό παράγοντα. Τελευταίος συναγεμιάς για στρατιωτικό πραξικόπημα σήμανε το Σαββατοκύριακο 27 και 28 Φεβρουαρίου 1983, όταν κινητοποιήθηκε η οργανωμένη βάση.

Μπορεί όλα τα παραπάνω να φαντάζονται για πολλούς σαν θεωρίες συνωμοσίας αλλά δυστυχώς έχουν συμβεί. Η «πτώχευση» λοιπόν της Ελλάδας όσο και αν ακούγεται παράξενο και αλλοπρόσωλο ξεκίνησε ακριβώς έτσι, από «πολιτική» μετουσιώθηκε σε «οικονομική». Είναι αυτό που ζούμε και βλέπουμε σήμερα στην Ελλάδα.

Μιά χαρακτηριστική λεπτομέρεια το πώς το παρελθόν συνδέεται με το παρόν. Ένας από τους πρωταγωνιστές εκείνης της περιόδου, ο Παρασκευάς Μπόλαρης, απέδρασε από το νοσοκομείο, όπου κρατούνταν και διέφυγε στο εξωτερικό. Επέστρεψε στην Ελλάδα μετά την παραγραφή των αδικημάτων του και εμφανίστηκε σε εκδήλωση υπέρ της χούντας στην Αθήνα τον Απρίλιο του 2013, μαζί με τη Δέσποινα Παπαδοπούλου, χήρα του δικτάτορα, τον Αριστείδη Δημόπουλο (υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας επί χούντας και πρώην ευρωβουλευτή της ΕΠΕΝ), τον ξάδελφο του Παπαδόπουλου, Άγγελο Παπαθάνου, ο οποίος ήταν και διευθυντής του πολιτικού του γραφείου. Τα σταγονίδια δυστυχώς υπάρχουν ακόμα και σήμερα.

Και εδώ να ευχηθώ καλή ψήφο για τους παροίκους οι οποίοι είναι στην Ελλάδα και μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα.